

duidelijk aan ons en aan Zuid-Afrika te tonen in hoeverre deze politieke bedoelingen oprecht zijn. Maar daarbij moet onmiddellijk gevoegd worden dat de toets, de wezenlijke toets van de afschaffing van apartheid niet ligt in deze maatregelen, zij zijn bijkomstig. De wezenlijke toets ligt daarin of er aan de zwarte bevolking het recht gegeven wordt om aan de politieke macht in Zuid-Afrika deel te hebben. Niets minder dan dat kan de meerderheid van de bevolking van Zuid-Afrika bevredigen en daarom, als het dan werkelijk oprecht gemeend is, dan schijnt het mij toe dat wat de regering nodig heeft om deze richting in te gaan, niet minder druk in maar méér.

En nu, als ik dat gezegd heb, dan geloof ik dat wij onmiddellijk moeten gaan kijken wat de wereld daarbuiten doet, vooral de westerse wereld, om ons te helpen in onze strijd om een onrechtvaardig systeem te beëindigen. Zo spoedig mogelijk, zo vreedzaam mogelijk, want ik geloof werkelijk niet dat ik aan U nog hoeft te beklemtonen dat vanuit de diepte van mijn hart ik maar één bede heb: God bewaar ons voor bloedvergieten, laten wij als het mogelijk is de veranderingen in Zuid-Afrika krijgen met het minst mogelijk vergieten van bloed, van botsing en van bloedige strijd in ons land. Maar wij zijn ons heel ernstig bewust van het onvermogen om voldoende steun vanuit het westen te verkrijgen en te mobiliseren om apartheid tot een einde te brengen. De VS heeft zijn beleid van zogenaamde constructieve betrokkenheid 6 jaar geleden al aangekondigd. Ik stel de eenvoudige vraag: Wat heeft dit beleid van constructieve betrokkenheid in Zuid-Afrika teweeg gebracht om fundamenteel het probleem van apartheid op te lossen? Engeland gaat door met verdere investeringen en handeldrijven. Duitsland gaat ook door met verder investeren, Zwitserland ook, Israël met militaire hulp, Japan met uitgebreide handel. Wij allen weten dat betekenisvolle, gezamenlijke, vreedzame actie van deze landen, vooral van de VS, Duitsland en Engeland belangrijk is. Als zij bereid zijn om betekenisvolle vreedzame druk op Zuid-Afrika uit te oefenen dan is het morgen met de apartheid afgelopen. Maar wij voorzien ook heel duidelijk de mogelijkheid en het gevaar dat zij vanwege hun eigen economische, militaire en politieke belangen, niet bereid zijn dat te doen. Wij moeten ons daarom voorbereiden op een langdurige en bloedige burgeroorlog met al de pijn en ellende daaraan verbonden.

Als ik dat gezegd heb dan komt de vraag: Wat valt er dan nog te zeggen over de zinvolle toekomst voor Zuid-Afrika, is er nog wel iets te zeggen? Onmiddellijk wil ik daarop antwoorden: Wij zijn op weg naar een nieuwe toekomst in Zuid-Afrika. Waarom zeg ik dat? Ik zeg dat met een diep gevoel van overtuiging, niet alleen van vertrouwen, maar ook reeds van een verborgen vreugde in mijn hart, bij al het hartzeer en al de pijn. Dat komt allereerst omdat de doods-klok over apartheid al luidt en wie oren heeft om te horen, die hoort dat geluid. De politieke heerschappij van een bepaalde minderheid, in dit geval blank, over de meerderheid van de bevol-